

ใบความรู้ เรื่อง บทละคร รามเกียรติ์ : นารายณ์ปราบหนทก (คุณค่าด้านวรรณศิลป์)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง เพลินพาที่ซู่ประเด็น

รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

๑) วรรณศิลป์ระดับเสียง

- ❖ สัมผัสพยัญชนะ เช่น

เหลือบเห็นสตรีวิไลลักษณ์

พิศพักตร์มืองเพียง *แซ่ไข*

- ❖ สัมผัสสระ

เทพนมปฐมพรหมสีหน้า

สอดสร้อยมาลาเจดฉิน

ทั้งกว้างเดินดงหงส์บิน

กินรินเลียบถ้ำอำไพ

๒) วรรณศิลป์ระดับคำ

- ❖ การซ้ำคำ เช่น มีการซ้ำคำว่า “งาม” หน้าวรรค

งามโอษฐ์งามแก้มงามจูไร

งามนัยน์เนตรงามกร

งามถันงามกรรมงามขนง

งามองค์ยิ่งเทพอัปสร...

- ❖ การสรรคำ กวีสรรคำมาใช้ในลักษณะใช้คำง่ายแต่กินความมากและให้ความรู้สึกได้ดี เช่น

- จนผมโกรนไล่นเกลี้ยงถึงเพียงหู (นนทกถูกถอนผม)

- ขัดสมาธินั่งยี่มริมอ่างใหญ่ (นนทกตีใจได้พรนี้เพชรจากพระอิศวรแล้วกลับมานั่งประจำหน้าที่ตรงบันไดเขาไกรลาส)

- ❖ การหลากคำหรือการใช้คำไวพจน์ การหลากคำทำให้เห็นการใช้ “ศัพท์กวี” แสดงให้เห็นความรุ่มรวยของศัพท์ในวรรณคดีไทยที่กวีไทยเลือกใช้

คำเรียกชื่อพระอิศวร เช่น

พระสยมภูวญาณ

หมายถึง พระผู้มีอำนาจหยั่งรู้ที่เกิดขึ้นเอง

พระอิศราธิบดี

หมายถึง พระผู้เป็นหัวหน้าของผู้เป็นใหญ่

พระศลี

หมายถึง พระผู้ทรงถือตรีศูล

คำเรียกชื่อเทวดา เช่น สุราฤทธิ สุรารักษ์ สุราลัย

๓) วรรณศิลป์ระดับความ หรือการใช้ภาพพจน์

❖ ภาพพจน์ เช่น ภาพพจน์อุปมา

ฮึดฮัดขัดแค้นแน่นใจ   ตาแดงดั่งแสงไฟฟ้า

กวีเปรียบอาการโกรธของนนทกกับแสงไฟจากฟ้าแลบ

ต้องสุพรรณเทวานาคี   ดั่งพิษอสุนีไม่ทนได้

เปรียบฤทธิ์นิวเพชรที่ทำให้เห็นภาพเหล่าเทวดา ครุฑ และนาค ที่ไม่อาจต้านทานฤทธิ์ที่ร้ายแรงราวกับ “อสุนี” หรือฟ้าผ่าได้

❖ บทสนทนา มีบทสนทนาของตัวละครทำให้เกิดความสมจริง

เจ้ามาแต่สวรรค์ชั้นใด   นามกรชื่อไรนะเทวี

ประสงค์สิ่งใดจะใคร่รู้   ทำไมมาอยู่ที่นี้

ทำไมมาลวงใถ่ถ้าม

ลวนลามบุกรุกเข้ามาใกล้

ท่านนี้ไม่มีความเกรงใจ

เราเป็นข้าใช้เจ้าโลกา

ลีลาในวรรณคดีไทย หรือรสรวรรณคดีไทย

๑. เสาวรณี คือ บทชมความงามของสิ่งต่าง ๆ เช่น ปราสาท สิ่งแวดล้อม

“เหลือบเห็นสตรีวิไลลักษณ์   พิศพักตร์ผ่องเพียงไขไข
งามโอษฐ์งามแก้มงามจุไร   งามนัยน์เนตรงามกร”

๒. นารีปราโมทย์ คือ บทเกี่ยว บทโอ้อวม แสดงความรักใคร่

“โฉมเอ๋ยโฉมเฉลา   เสาวภาคย์แน่นน้อยพิสมัย
เจ้ามาแต่สวรรค์ชั้นใด   นามกรชื่อไรนะเทวี”

๓. พิโรธวาทัง คือ บทแสดงอารมณ์โกรธ ว่ากล่าวประชดประชัน หึงหวง ตัดพ้อ

“บัดนั้น   นนทกน้ำใจแก้วกล้า
กริ้วโกรธร้องประกาศตวาดมา   อนิจจาข่มเหงเล่นทุกวัน

๔. สัลลาปังคพิสัย คือ บทแสดงความเศร้าโศกเสียใจ คร่ำครวญ

“ผู้ใดทำชอบต่อเบื่องบาท   ก็ประสาททั้งพรแลยศศักดิ์
ตัวข้านี้มีชอบนัก   ล้างเท้าสุรารักษ์ถึงโกฏิปี
พระองค์ผู้ทรงศักดิ์ตาเดช   ไม่โปรดเกศแก่ข้าบาทศรี
กรรมเวรสิ่งใดตั้งนี้   ทูลพลาญโศกก็รำพัน”

